KATKI

Devrimci Sosyal Demokrat

* Aynı Noktaya Gelindi...
* «Devrimci Sosyal Demokrat» Tavır
* Bütün Devrimcilerin Eylem Birliği Hakkında...
* Mareşal Çakmak ve Demokratik Haklar

YIL 5 - SAYI 20 - Kasım 1975 FİYATI 5 LİRA

Sahibi: A.E. Güran; Bu sayı için Yazı İşleri Sorumlusu: Nuray Güner; Aylık Siyasî Dergi - Her ayın ilk haftasında çıkar - İlân kabul etmez - Yazışma adresi: Evkaf Sokak No. 17/11 Çemberlitaş/İstanbul Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın geri verilmez - Yıllık Abone 50.— Aatı Aylık 30.ç TL.
Dizildiği yer ALTUĞ Matbaası, Basıldığı yer ZAFER Matbaası.
Genel Dağıtım : İstanbul Dağıtım : Cağaloğlu Yokuşu, Kemaliye Han No. 4/14 İstanbul

ÇIKIŞTA GETİRİLEN ÖNERİ

(KATKI Sayı: 1 15 Eylül 1970)

...Kitleleri var gücümüzle bir ihtimale karşı uyarmamız gerekiyor. «Bir askeri darbe veya hükümet yetkilerinin bir askeri cuntaya (veya bir şahsa) devredildiği haberini duyduğunuz an işyerlerini işgal edeceksiniz. Ve hemen aranızdan düzenin kaşarlanmış sendikacıları olmıyan temsilciler seçeceksiniz.»

Tabiidir ki buradaki «işyerleri» çok geniş anlamdadır: Fabrikalar, köy toprakları, maden işletmeleri, üniversiteler v.b.

Bu uyarı güçlü ve geniş çapta yapıldığı taktirde yeni bir darbenin aynen 27 Mayıs gibi yapılabileceğini zanneden ham kadrolar için bir «caydırıcı» olacaktır. Çünkü bu sefer anlayacaklardır ki darbe askerin yalnız birkaç devlet kuruluşu binasını sarması ve yönetici elebaşlarının ele geçirilmesi şeklinde basit olamayacaktır. Her işyerinde halkın direnci ile karşılaşacaklardır. Eğer halka zor kullanırlarsa genel boykota gidilecektir. Daha akıllı kadroları ise bu uyarı devrimci yönde düşündürecektir.

⁂

...Evet biz gerçek devrimci yönde olmayan her hareketin hakim sınıfların baskıya giden bir yolu olduğunu biliyoruz. Tarihte Faşizm denilen baskı rejimleri de daima sola göz kırparak gelmişlerdir. **Hareketin devrimci yönde olup olmadığını alt sınıfların özgür rolünün (inisiyatifinin) mertebesiyle anlarız.**

⁂

Kitlelere bu çağrının yapılmasına katılanlar ile katılmayanlar, bütün polemik çatışmaların üstünde şu iki niyeti belirleyeceklerdir : Bilimsel Sosyalizmden yana olmak, alt sınıfların yaratıcılığına inanmak ve teknik akıl ile kalıplaşmış reformizm...

MARXİZMDE DEVRİMCİLİĞİN ANLAMI

(KATKI Sayı: 9 Aralık 1974)

Marxistler için legal mücadele - doktrinin ihtilalci içeriğini muhafaza etmekle beraber - hâkim sınıflarla olan **uzlaşmaz çelişkilerin yük-**

sek sesle tekrarlanarak, onlara «gözdağı» verilmesi demek değildir. Bu anlayış bir «çocukluk hastalığı»nın veya bir ajan provokatör doktrininin eseridir. Sosyalist Hareket, kapitalistlerin doktrinlerindeki faşist içeriği saklı tutarak (mahfuz tutarak), kesin hesaplaşmayı ertelemek durumunda kaldığı dönemlerde, ihtilâlci içeriğini saklı tutarak legal mücadeleyi kabul eder. Burada bir yutturmaca aslâ mevcut değildir ve sosyalistler, karşıdakiler faşist içeriklerini ortaya koymadıkça (yani kanunları çiğnemeye başlamadıkça), kanunlar çerçevesi içinden kıl payı kadar ayrılmadan mücadeleyi sürdürebilirler. Çünki yine genel bir kural olarak, **sosyalistler için legal mücadele, herşeyden önce hakim sınıfların en ilerici kesiminin temsilcileri ile bir taktik işbirliğine varmak demektir.** Bu genel kurala, bazı «kuyrukçuluk» filân gibi tarihî sapıklıkları çağırışım yaptırıyor düşüncesiyle karşı çıkılamaz; çünki gerçek sosyalistler, pek doğaldır ki bu işbirliği ile beraber aynı zamanda, kapitalistlerin ani bir faşist saldırısına (oyun bozanlığına) karşı, nasıl süratle illegale kayan bir hareket koyacaklarını da tespit ederler. Kapitalizm, kendi iç çelişkileri ile çöker; hakim sınıflar iç çelişkileri ile çözülür, parçalanır. İşte bu «çökme», «çözülme» dönemlerinde faşizm, onlar için kaçınılmazdır; nasıl ki ölümü yaklaşan bir canavarın, can havli ile yaptığı saldırılar varsa... Sosyalizmin «ihtilâlcilik» vasfının gereği bundandır; yoksa ihtilâlci sosyalistcilik saldırganlık demek değildir; bilâkis sosaylist demek, barışçı, savunmacı demektir...

DSD TAKTİĞİ NEDİR?!

(KATKI Sayı : 9 Aralık 1974)

Devrimci Sosyal Demokrat'lar, İşyeri Konseyleri müesseseleri kuruluşunu asgarî program olarak alırlar.

Bu program, bütün kapitalist dünyaya yayılmış, evrensel boyutlarda, emekçi sınıfların kitle bilincinin tezahürü olan ve fiilen «sendika» müessesesini aşmış bulunan, işyerlerindeki «işgal-boykot» kitle hareketlerine dayanır ve bu hareketlerin ifadesidir. Bu sebepten, Devrimci Sosyal Demokrat akım, Oportünist Sosyal Demokratlar gibi, kendini yalnız mevcut düzenin parlamenter ve sendikal mücadele kanallarına hapsedemez. Yani emekçi kitlelerin bu eğiliminin (atılımının), parlamenter yoldan ereğine ulaşmasını engellemeye yönelik bir faşizan örgütlenmeye (mesela bir darbe hazırlığı) karşı, bu hareketleri organize eder ve âni bir saldırı halinde, işyeri konseylerinin fiilen gerçekleştirilmesine olanak hazırlar.

Devrimci Sosyal Demokrat akım, bütün Marksist Stratejiyi uygula-

ma iddiasında olmadığı (veya bütün geleceği ipoteği altına almadığı) için, Türkiye gibi geri kalmış ve bir «Gomonist umacısı» hayalinin, bir takım faşizan kanunların himayesinde, kitlelere şantaj vasıtası olarak kullanıldığı ülkelerde, her türlü kargaşanın önlenmesine yardımcı olur.

LEGAL PARTİ NASIL BİR PARTİ OLMALI?

(KATKI Sayı: 14 - 15 Mayıs - Haziran 1975)

Bugünkü Türkiye'de bir legal sosyalist parti kurma işlemi, her bilinçli şahsı titretmesi gereken ağır bir sorumluluk altına girmek demektir.

Şu anda legal bir sosyalist parti kurulacaksa bu ancak CHP'nin —dışında— gerçek bir antitez alternatifi olarak kurulmalıdır. Yani onun faaliyet sahalarının dışında çalışmalı, yani onun kadrolarını bölmemelidir. Bu demektir ki çalışmalarında, CHP'nin başlıca çalışma sahaları olan parlamentarizm ve sendikalizme ağırlık vermemelidir... Yani düzen müesseselerinin dışına taşmış hareketleri esas faaliyet sahası olarak seçecek, bu hareketleri savunacak ve bu hareketlerin müesseseleşmesi yolundaki kitle isteklerini dile getirecek devrimci bir parti olmalıdır.

Ancak bu şekilde CHP'nin iktidara gelmesi ve geldiği zaman da gerekli reformları savsaklayamaması için yaptırım (müeyyide) uygulayacak bir gerçek alternatif olunabilir.

Bugün Türkiye'de en yaygın kitle hareketi işyerlerinde (toprak da dahil) yapılan işgal-boykot hareketleridir.

LEGAL PARTİ İÇİN ANA TÜZÜK MADDELERİ

(KATKI Aynı Sayı)

— **«Partimiz, ezilen yığınlarımızın özatılımı olan, işyerlerindeki işgal - boykot hareketlerinin savunucusudur.»**
— **«Partimiz, bu en geniş çaptaki yığın hareketinin gayesini, işyerlerinde kurulması gereken İşyeri Konseyleri müessesesi olarak formüle eder.»**
— **«İşyeri Konseylerini, ... şeklinde düşünürüz.» (Bkz. Katkı'nın 5 yıllık yayını)**
— **«Partimiz, bu yığın hareketlerinin, İşyeri Konseyleri olarak müesseseleşmesi için, —yani kitle bilincinin ortaya**

koyduğu ve emekçi kitlelerin bugün muhtaç ve lâyik olduğu müessesenin gerçekleşmesi için,— yasal yollardan olanak arayan bir organıdır.»

— «Partimiz, YIĞINLARIN MEVCUT DÜZENDE YAŞAYAMAYACAKLARINI ANLADIKLARI için düzen müesseselerinden taşan böyle bir hareketi ortaya koyduklarına inanır.»

— «Partimiz bu hareketlerin yasal yollardan müesseseleşmesine tek engel olarak, MEVCUT DÜZENDE EGEMENLİKLERİNİ SÜRDÜREMEZ DURUMA GELEN egemen zümrenin başvurduğu rejim dışı zorbalıkları ve en önemlisi olarak da, periyodik bir hal alarak adeta müesseseleşmekte olan «hükümet darbeleri»ni görür.»

— «Partimiz böyle bir zorbalık ve «yeniden düzenleme» girişimleri karşısında yığınların —öz atılımının tabii bir uzantısı olarak— genel işgal - boykota gitmelerini, lâyık ve muhtaç bulundukları müesseseyi fiilen gerçekleştirmeye çalışmalarını nefsî müdafaa ve hak olarak görür.»

— «Partimiz bu şekilde yığınların, «anayasa bekçiliği»ni bir takım soyut kavramlardan devralıp fiilen yüklendiğinin somut delili olmaktadır. Çünkü partimiz inanır ki, Cumhuriyet rejimlerinde anayasa bekçiliğini yığınlar yapar ve anayasalar değişirse yığınlar lehine değişir.»

⁂

ECEVİT'E KARŞI TAVIR

(KATKI Aynı Sayı)

Gerçekte, solda, Ecevit çizgisinin diyalektik devamı olarak kurulacak bir parti Ecevit ile çelişkiye ve polemiğe düşmez. Onu, şartlar gerektirdiğinde gerçekten, fiilen destekler; şartlar gerektirdiğinde gerçekten, fiilen angaje eder. Ecevit'in gerçek sol alternatifi, ondan kalite farkıyla ayrılır. Meselâ suya nazaran dalga gibidir; tokuşmaları imkansızdır... Onun deyimleri ile ifade edersek Ecevit, «halka dayanıyoruz» der. Bu parti ise «halk hareketlerine dayanıyoruz» der. Ecevit'in oportünizmi, işte ancak böyle teşhir edilebilir. O, icabında, baskı dönemlerinde susturulmuş, sindirilmiş, çağ dışı öğreti ve telkinlerle uyutulmuş bir halka da dayandığını söyleyerek, —ne yapalım halk bu seviyede diyerek— iktidar olabilir; Yâni bu uyutma yöntemlerine angaje olarak istis-

marcı iktidar örneklerini verebilir. Meselâ zaman zaman iktidarı devredeceği baskı yönetimlerinin, «güleryüzlü hükümet» alternatifi olma rolünü de kabullenebilir. Yâni skolastik bir «halk» deyiminden, «mutlu bir azınlık ve onun baskı rejiminde susturulmuş, ezik yığınlar» da anlaşılabilir.

Ama, düzen müesseselerinden taşan bir «halk hareketi», halk ihtiyaçlarının tezahürüdür. Önemli olan, bunun iktidar olabilmesidir. **Halk hareketleri, kendi iktidar biçimlerini oluşturarak iktidara gelir...**

Diyalektik düşüncenin malzemesi fenomenler, skolastik düşüncenin malzemesi ise objelerdir...

DIŞ POLİTİK TAVIR VE KÜÇÜK BURJUVALARA UYARI

(KATKI Aynı Sayı)

. **Bugün Türkiye'de ancak belli bir taktik merhale için legal devrimci bir parti kurulabilir.** Zaten, Enternasyonal'in ilga edilmiş olması ,co - existance ve detant politikaları, bize taktik merhaleler için yersel pratiklerde özerklik tanımıştır. **Ancak, böyle bir parti, memlekette belirli (somut) bir işçi kitle hareketine ve enternasyonal alanda da, evrensel taktik politikalara uygun, belirli asgarî müştereklere dayanır.**

Kafalarının ermediği seviyelerde «birşeyler(!) ispat etmek» yarışına çıkmış olan, sosyalizm sempatizanı küçük burjuvalar artık, «Enternasyonal'in Komünist Partisi» opsesyonundan ve fobisinden kurtulmalı; ve anlamsız bir «esas duruş» vaziyetinden «rahat»a geçip, kendilerini oldukları gibi ortaya koyarak, memleketin objektif realitesinin saptanmasına katkıda bulunmalıdırlar.

⁂

BÖLÜCÜ PROVOKASYONLARA KARŞI UYARI

(KATKI Aynı Sayı)

Geniş bir plân çerçevesinde düşündüğümüzde bu kariyerist, oportünist küçük burjuva sol kadroların devamlı ikazlarımıza rağmen seçtikleri (beğendikleri) ve destekleyecekleri yığın hareketlerini belirtmekten ısrarla kaçınmalarını sırf onların bilinçsizliklerine ve oportünistliklerine ve sersemliklerine bağlayamayız. Muhakkak ki böyle kadroları güden daha yüksek bilinçli iradeler vardır. Biz yakinen biliyoruz ki, bu kadroları oluşturan adamlar «devrimci yığın hareketi» deyince büyük çoğunlukla «işçilerin koyun sürüsü gibi bir araya getirilerek

sokaklara, meydanlara salıverilmesi» şeklinde bir demode komünalist hareketi, yahut «kurtarılmış bölge»den veya bir sınır komşusu memlekete bitişik bir bölgeden başlatılabilecek Vietnam tipi silâhlı bir halk savaşını anlarlar. Bilindiği gibi birinci tip hareket (tarihen sabittir ki) polislerin çok beğendiği bir sindirme, yıldırma ve pasifikasyon hareketidir. İkinci tip hareket ise emperyalizmin, sorunların çözümünü ertelemek için bilhassa Orta Doğu'da 60 yıldır uygulayageldiği «böl ve yönet» taktiğine zemin hazırlamak demektir.

Belki de emperyalizmin beyinleri, bütün Türkiye'yi işbirlikçileri vasıtasıyla bir merkezden idare edemez, ekonomik ve politik duruma hakim olamaz duruma gelirken bu tür devrimci kadrolara yeşil ışık yakacaktır. Kendisi ve işbirlikçileri direkt olarak Türkiye'nin batısı ile ilgilidir, yatırımları batıda ve deniz kenarlarındadır. Zaten Batı Avrupa'daki Avrupa haritaları yalnız Ege havzasını Avrupa'ya bağlı göstermektedir. Ayrıca bazı haritalar da Ege havzasını, Helenya, Trakya ve İyonya şeklinde üç parçalık bir Grek Federasyonu olarak önermektedir. Emperyalizmin düşünen beyinleri iyi biliyor ki Türkiye'nin batısı ile doğusu arasındaki ekonomik fark, bir aşamadan sonra buralardaki halklar arasında uzlaşmaz sosyal çelişkiler yaratacaktır. Emperyalizm, binlerce yıl birarada yaşamış, gelenek ve görenekleri kaynaşmış, kültürleri benzeşmiş bu halkları ırkçı, şoven, milliyetçi öğretilerle bölmeye hazırdır.

Görevi ancak ve yalnız gerçek yığın atılımlarını teşhis etmek, bu atılımların hedefini tespit ve formüle etmek (kısa ve açık, veya somut olarak ifade etmek), ve kitlelere bu hedef istikametinde organizatörlük ve rehberlik etmek olan devrimci bir aydın hiçbir şekilde bölücü bir tertibe angaje olamaz.

Maksadımız işsizler ve topraksızlar ordusunu dağlara çağırarak onlara ölüm veya ekonomisi gayet geri olan ufacık bir bölgede milli bağımsızlık ve sosyalistcilik oyunu vaadetmek olamaz. Bu, memleketin curufunu alıp, kaymağını emperyalizme hediye etmek demek olur.

Bugün memleketimizde sosyalizme geçiş pratiği için daha iyi şartlar oluşmuştur. İşgal - boykot atılımları doğrultusunda çalışıp yığınlara işyerlerine sahip çıkma bilincini vermeliyiz. Bu bilinci kazanan yığınlar artık en sağlam yerlerden (fabrikalar ve tarlalar), —ekmek kapılarından— yurt sathına perçinlenmiş olacaktır. Böyle bir perçini değil üç beş satılmış işbirlikçi, tam teçhizatlı en modern işgal orduları bile sökemez.

Marxist metotla mücehhez, Lenin'in pratiği ile ışıklı olarak, küllenmek üzere bulunan devrim meşalesini Atatürk'ten devralacak ger-

çek sosyalist partimiz kurulduğu zaman emperyalizm, karşısında, yaptığı en geniş plânları (tertipleri) bile irca edecek —boşa çıkaracak— daha geniş plânlar bulacaktır. Ve öğrenecektir ki özgür yığınların ortaya koyacağı plân ve programların sağlam mantığı ile en kurnaz CIA «computer»i bile başa çıkamaz.

***

SENDİKALİZME KARŞI TAVIR

KATKI Sayı : 16 - 17 Temmuz - Ağustos 1975)

Türkiye'de bugünkü aşamada, sendikalist hareketler, devrimci olamaz.

Türkiye'de 1966 - 67 yıllarından beri gözlenen ve objektif olarak saptanan gerçek odur ki: En geniş boyutlardaki, (zamanda süreklilik, mekânda yaygınlık ve katılan işçi sayısı olarak) işçi yığın hareketi, sendikal kanallardan -fiilen - taşmış bulunan «işyerlerindeki işgal - boykot hareketleri»dir. Dolayısiyle bu hareketler, sendikalara ve sendikalistlere de karşı, - negasyoner - hareketlerdir. Bu hareketler, işçi sınıfı ile hakim sınıf arasında «arabuluculuk» görevini yapamaz duruma gelmiş olan sendikacı kariyeristlerin, dolayısiyle bunlara bağlı oportünist sol partilerin inkârıdır... **Devrimci aydınların âcil görevi, yığınlara, yaptıkları atılımın, yarattıkları fiilî durumun bilincini kazandırmaktır.**

Pek doğaldır ki, mevcut müesseselerden taşan bir yığın hareketi, en yakın hedef - taktik hedef - olarak yeni bir müessese biçimini amaçlar.

İşyerlerindeki işgal - boykot hareketleri için bu amaç ancak, «işyeri konseyleri» müessesesi olabilir.

İşyeri konseyleri müessesesi, kapitalist üretim ve dağıtım tarzının, emekçi sınıflarca denetimini sağlayan araçlardır.

Devrimci bir kadro, ancak emekçi sınıfların böyle bir «yığın müsesesesi»ne kavuşmasına paralel olarak merkezî iktidarda söz sahibi olabilir; ve iktidar merkezinin, ileri demokratik aşamaya uygun bir şekil almasını (müesseseleşmesini) sağlayabilir.

***

İşçi yığın hareketinin sendikaları aşmış bulunması ve işçilerin yarattıkları fiilî durumun bilincine varmakta oluşları, sendikailstleri telâşa düşürmüştür. Emekçilerin bu gerçek yığın hareketini, kamufle

etmek, saptırmak ve sendikalist kanallara hapsetmek için, kendilerinden beklenmeyecek yoğunlukta «palavra» faaliyetine ve işgüzarlıklara girişmişlerdir. İçlerinden devrimci geçinenlerin, kendilerini savunmak için etrafa yaydıkları - öne sürdükleri - teorik(!) sebep, «işçi yığın hareketi sendikaları aşarsa, anarşi doğar» şeklindedir... Bu dangalaklar - üstelik marxist leninist'lik taslayarak - kime, neyi yutturmak istiyorlar?!...

Burjuva Demokratik Devrim'ler bile sendikaları aşar; Devrimci Sosyal Demokrat'lar için bile sendikalar «vazgeçilmez» değildir...

⁂

Düzen müesseselerinden taşmış bir yığın hareketini, düzen müesseseleri kontrol edemez; ancak kargaşa ve anarşi yaratır. Böyle hareketleri ancak devrimci bir parti organize edebilir ve hedefine ulaşmasını sağlayabilir.

⁂

Biz isminin başına «Devrimci» de yazsa, bu düzendeki bir sendikalar konfederasyonunun devrimci olabileceği hayaline hiçbir zaman kapılmayız.

Bugünkü Türkiye'de, bir sendikalar konfederasyonunun, ancak bir «Halk Partisi» çizgisine gelebileceğine kaniiz. Bunun için de DİSK'in müessese olarak resmen CHP'yi destekleme kararı almasını, gayet olumlu buluruz.

⁂

Tutarlı olmayan, şu zıpçıktı sosyalist partilerin tutumudur: **Onlar, bazı DİSK yöneticilerine şiddetle karşı çıkar ve kendilerini de Marxist - Leninist filan ilân ederlerken, hernedense(!) sendikalizme karşı çıkmayı akıllarından bile geçirmemektedirler. Halbuki dünyanın her tarafında, sosyalizme âşina her sempatizan bile biiir ki, Leninizm'in başlıca iki ilkesinden biri, anti-sendikalizm'dir.**

PARLAMENTARİZME KARŞI TAVIR

(KATKI Sayı : 18 Eylül 1975)

Halbuki bugün Türkiye'de, sosyalist parti kurma yarışına çıkmış bulunan kalpazanlar, Burjuva Demokratik Aşamanın yerine Burjuva Parlamenter Demokrasi'yi anlamaktadırlar. Çoğu, kendine marxist - leninist diyerek, beyin yıkama metotları ile «Parti fetişizmi» aşılamaya

çalışan bu likidatörlerin kalpazanlığı gayet açıktır.

Şöyle ki: Bu adamlar Burjuva Demokratik Devrim hakkında bol nutuk atıp ahkâm keserek pedagojik eğitim yaparlar; ama - kendilerini marxist-leninist ilân ettikleri halde - Leninizmin «anti-parlamenterizm» temel ilkesinden bahsetmeyi hep unuturlar(!)

Halbuki Lenin, Burjuva Demokratik Aşama'yı, oportünist sosyalist ve sosyal demokratlar gibi bir «işçi sınıfı partisi»nin kardeş kardeş parlamentodaki yerini alması şeklinde anlamaz. Aynı zamanda Lenin, Burjuva Demokratik Devrim'de, anti-parlamenterizm ilkesini, bizim likidatörler gibi «parlamentonun ilgası» şeklinde de anlamaz.

O halde - hakim - burjuva sınıfının merkezi iktidar organı olan parlamentonun ilgası gerek şart olmadan, anti-parlamentarizm temel ilkesine sadık kalarak, Burjuva Demokratik Devrim nasıl gerçekleştirilir? sorusu ile, Burjuva Demokratik Devrim edebiyatıyla parlamentarizm, cuntacılık ve likidatörlük yapan kalpazanlar kolayca deşifre edilebilir. Çünkü bu soruya cevap verebilmek için, Burjuva Demokratik Devrim'in edebiyatını değil, ana karakteristiğini bilmek gerek...

Her tarihî sosyal olay, kendini karakterize eden bir sosyal müessese oluşturur. Kitle bilincinin tezahürü olan, tarihî yığın hareketlerinin oluşturduğu sosyal müesseselerin idrak edilmesi, devrimci entellektüel anlamda bilinç - veya devrimci politik anlamda bilinç - kazanılması demektir.

Ezilen yığınların, yaptıkları yığın atılımları ile oluşturdukları müesseseler vasıtasiyle, işçi sınıfının devrimci politikasını, merkezi iktidarı elinde tutan bir burjuva sınıfına kabul ettirdiği ilk «Burjuva Demokratik Devrim»i teşhis ve tesbit eden Rus Devrimci Sosyal Demokratları ve onların büyük - tarihî - lideri Lenin, bu devrimin ana karakteristiğini de açık ifadelerle işaret etmişti: **Burjuva Demokratik Devrim'ler, «Sovyetler» gibi mahallî yığın müesseseleri oluştururlar. Bu müesseseler, o devrimin evrensel karakterini teşkil eder... Çünkü yığınlar ancak mahallî meclislerde temsil edilebilirler... Çünkü ezilen yığınların temsilcileri, -sınıf karakterlerini kaybetmeden - ancak mahallî meclislerde, kendilerini oldukları gibi ortaya koyabilirler.**

GÜNÜMÜZDE BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİM

(KATKI Aynı Sayı)

Demokratik Devrim'lerden, feodal oligarşi veya monarşi'lerin hakim olduğu merkezî iktidarlara karşı yapılanı, «komünler (belediyeler)» müessesesini doğuran yığın hareketleri ile başlamıştı.

Burjuvazinin büyük güce kavuştuğu bir merkezî iktidara karşı yapılan ilk «Burjuva Demokratik Devrim» de «Sovyetler (Şûrâlar)» müessesesini doğuran yığın hareketleri ile başlamıştı.

Bugün ise, burjuvazinin merkezî iktidarlara iyice oturmuş olduğu bir dönem yaşıyoruz. Bu dönemde toplu tahrip vasıtalarının gelişmesi ile beraber, bir sosyalist devlet de, emperyalist zirvenin saldırganlığına karşı caydırıcı bir rol oynayabilecek güce ulaşmıştır. Bu durum, yığın hareketlerinin olağan gelişim süreci içinde bir «büyük harb» faktörünü ortadan kaldırmış ve bunun tesbiti ile de bir Detent Politikası yürürlüğe girmiştir. İşte bu politikanın ışığında bugün pek çok kapitalist ülkede, büyük emekçi yığınlarının katıldığı, bir tarihî yığın hareketi doğmuştur: «İşgal-Boykot»... Bu hareketler, oluşturacağı müessesenin şeklini, evrensel çapta açıkça ortaya koymuştur. Mesela 1969 yılında Türkiye'de, Alpagut linyit işçilerinin verdiği örneği, 1973 yılında Fransa'daki bir saat fabrikasının işçileri aynen tekrarlamıştır...

Demek ki işçiler, çalıştıkları işyerlerinde, - üretim birimlerinde - karar ve icra yetkisine sahip olacak işyeri müesseseleri oluşturmaktadırlar. Bu hareketleri, topraksız köylüler ve hatta küçük memurlar bile taklit etmektedirler.

BUGÜNKÜ TÜRKİYE'DE BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİM

(KATKI Aynı Sayı)

Türkiye bugün «Burjuva Demokratik Devrim» sath-ı mailine girmiştir.

Burjuva Demokratik Devrimi doğuracak olan hareketler, «işgal - boykot» yığın hareketleridir.

Burjuva Demokratik Devrim, «İşyeri Konseyleri» müessesesinin kurulması ile gerçekleşmiş ve bu şekilde Türkiye Burjuva Demokratik Aşamaya girmiş olacaktır.

İşçilerin sosyalist, sosyalistlerin de işçi olabileceği(*) «Burjuva Demokratik Aşama»da, kendi bilincine varmış, işçi sınıfı, merkezî iktidar için mücadele edebilecek partisini oluşturacaktır.

Bu aşamadan önce, işçilikten uzak, üretim başında olmayan (en yaygın el emeği anlamında) kişilerden oluşan ve kendilerine sosyalist veya devrimci filân diyen kadroların - kendi teorik, stratejik görüşlerin-

(*) Çünkü işçi almak ve çıkarmak yine işçilerin — İşyeri Konseylerinin — görevi olacaktır.

den vazgeçmeksizin - taktik olarak yapacakları yegâne müsbet iş, işgal - boykot yığın hareketlerini savunmaktır.

Bu «en geniş yığın hareketinin savunulması» eylemi için de taktik fikir birliğine yanaşmayan sosyalist aydın kulüpleri, Burjuva Demokratik Devrim'de işçiler tarafından - tabandan - kurulacak gerçek parti yanında yaşama hakkına bile sahip olamayacaklardır.

Her halükârda, ilerde işçi sınıfı partisine kabul edilebilecek uzak görüşlü aydınlar, ancak bugün yukarıda işaret edilen «müsbet iş»i yapanlar olacaktır.

⁂

İŞYERİ KONSEYLERİ HAKKINDA BİR YAKLAŞIM VEYA ÇERÇEVE ÖNERİ

(KATKI Aynı Sayı)

İşyeri Konseylerinin yapısı ve fonksiyonu - merkezî iktidar organlarının işlevlerine göre - o şekilde düzenlenmelidir ki :

A) İşçiler, işyerinde - beraber çalışacakları - arkadaşlarının işe alınması ve işten çıkarılması konularında, kendileri karar verebilmelidirler.

B) İşçiler, işyerinde, merkezî plânlamanın tesbit ettiği «kâr hadleri» ve «asgari ücret» limitlerini kontrol etmeli ve bu limitler arasında, kâra göre ücret tesbiti sorununda söz hakkına sahip olmalıdırlar.

Yani piyasada fiat istikrarını sağlayacak bir «mâliyet kontrolu» mekanizmasına aktif olarak katılmalıdırlar; çünkü işçiler aynı zamanda, ülkedeki - en büyük tüketici kitlesini teşkil ederler.

C) İşçilerin, işyeri ile ilgili olarak Devletin sağladığı her imkânda ve işyerinin üretimi için yaptığı her «teşvik»de hakları, alacakları vardır: İşyeri için Devlet tarafından sağlanan yatırım kolaylıkları ve üretim için yapılan vergi ve gümrük iadeleri v.b. (meselâ krediler de), - kamu yararı gözetilerek - o üretimin yapılmasını veya arttırılmasını teşvik gayesi gütmektedir... En azından, böyle bir yorum bugünkü anayasaya uygundur.

O halde yatırılan ve dönen sermayenin, Devlet teşvikleri ile karşılanmış bulunan kısmının tüm tasarrufuna doğrudan doğruya belli bir oran dahilinde o işyerinde çalışan işçiler de ortak olmalıdırlar.

Ancak merkezî iktidar ve Devletin özü «Kapitalist Burjuva» karakterini muhafaza ettiğinden (İşyeri Konseyleri fiilen kurulduğu halde de)

söz konusu «Devlet teşvikleri», aynı zamanda kapitalistlerin - burjuva felsefesinin «kamu yararı» anlayışına göre, - «müteşebbis»lik vasıflarını geliştirmek gayesi güder.

Bundan dolayı, Devlet yardımlarının sağladığı çıkarların bölüşümünde, işyeri konseylerinin kararlarına karşı patronların - bu bölüşümü kaldırıcı yönde - bir «veto» hakkı doğmaktadır.

Ancak bu «veto» hakkı, işçilerin «temel sınıf çıkarları» ile çelişmemesi için şöyle bir gerek şarta bağlanmalıdır: Devletin bir işyeri için «teşvik», «destek» veya «kolaylık» adları ile yaptığı yardımlardan sağlanan tüm tasarruf, işyeri konseyinin gözetimi altında, - aynen - herhangi bir yatırım projesine kaynak olarak gösterilmek suretiyle, patron tarafından kullanılabilir.

Yukarıdaki çerçeve, yerli ve yabancı sermayeye (işçi çalıştıran, yatırılmış sermaye değerindeki toprak v.b.lere de) kolayca adapte edilebilir.

BURJUVA DEMOKRATİK DEVRİM'İN AMACI VE OLUMSUZ ALTERNATİFİ

(KATKI Aynı Sayı)

Bu devrimin bir amacı, burjuvaziyi, ilk zamanlarda vazettiği prensiplerine uymaya zorlamaktır. Bu amaç - aynı zamanda - pratikte, kapitalistleri - kalite farkı ile (yani sermayeleri, işletmeleri büyümüş, geliş miş olarak) - yine manifaktür devrinin idealist, müteşebis, çalışkan ve vatansever patronları haline sokmak demektir. Bu süreç, aynı zamanda, kapitalistlerin, lüks tüketim tırmanmasında manyaklaşmış, opsesyonlar içinde zorbalaşmış, tembel, asalak ve vatan haini, - iflâh olmaz - kesimini, likide ederek, halka yararlı olabilecek aydınları dejenerasyondan kurtarıp, sosyalizm sürecine hazırlamak demektir.

Burjuva Demokratik Aşama'da kapitalistler, ne kadar çok teşebbüste bulunur, yatırım yaparlarsa, o kadar fazla kazanırlr. Ama mevcut işletmelerinde, gittikçe arttırılan bir işçi sömürüsü ile ve buna paralel olarak piyasada serbest rekabet dışı kazanılmış, - monopol hakkı - spekülâtif değer farkına dayanan tüketici sömürüsü ile, servetlerini rahatça arttırıp, lüks tüketim faaliyetine(!) imkân bulamazlar.

Burjuva Demokratik Devrim'den kaçınmak demek, yedek işsizler ordusunu gittikçe kalabalıklaştırmak demektir. Ama bu durumda da, kökü hemen emperyalizme bağlanan küçük burjuva ve lumpen ideolojilerinin doğuracağı anarşik ve bölücü akımlara katlanabilmek gerekir.

Üretim araçlarının, lâyık olunduğu seviyede, özgürce geliştirilmesini sağlayacak olan sosyal gelişimi - sosyal atılımları - zorla engelleyip, dışarıdan gelişmiş üretim araçları ithal eden bir ekonomi-politik anlayışı zorunlu olarak yukarıdaki açmaza düşer.

Bugünkü Türkiye'de, ortaçağ sosyal yapısını savunup, dışarıdan modern fabrikalar ithal etmeyi düşünen bir «kafa», «vatan hainliği»nden dolayı likide edilmezse, «gayr-i mesûl»lükten dolayı «tımarhane»ye konulmalıdır.

Bizdeki, skolastik mantığın açmazından kurtulamamış «aydın-geçinir»lerin, Tanzimat'tan beri devrimcilik, ilericilik anlayışlarını ifade eden bir sloganı var: Halka inmek veya halka gitmek!... Veya halkı eğitmek filân...

Yani - onların anlayışına göre - halkı pedagojik anlamda eğiterek, yani onlara - hakim zümreden icazetli - bazı şeyleri belleterek, sosyo - ekonomik ilerleme sağlanabilir.

Gerçek devrimleri yapmış, gerçek ilerlemeyi kaydetmiş toplumlardan görüyoruz ki, aşamacılığını yitirmiş, «toplum sözleşmesi»ni çiğnemeye başlamış ve baskı yöntemlerine başvurmakta olan bir hakim sınıftan, sınıfını tümden inkâr eden (moral, estetik, hukukî ve bilimsel olarak), negasyoner aydınlar çıkar... Aynı zamanda o toplumda yeni üretim biçimini belirleyecek ve varacağı sosyal aşamaya göre de, üretim araçlarının özgürce geliştirilmesini sağlayacak, yeni üretim güçlerini taşıyan yığın hareketleri - yığın atılımları - başgösterir. Gerçek devrimci aydınlar, hakim sınıfın, «bastırılması gereken zuhûrât» olarak gördüğü, bu yığın hareketlerini savunur, ve yeni üretim şeklini ortaya çıkaracak olan bu hareketlerin müesseseleşmesinde rehberlik ederler.

Bizde ise, yüzyıllarca monarşinin fetvacısı olmuş, medrese aydınları, gerçek sosyo-ekonomik gelişmeyi sağlayacak «yığın hareketleri»nin bastırılması için, merkezi iktidarın silâhlı gücüne fetva verir... Sonra da, merkezî otoritenin emri üzerine, gerçek ilerlemeyi yapmış olan memleketlerdeki, - yığın hareketlerinin oluşturduğu müesseseleşmeyi, - sosyo- - ekonomik toplum yapısını, klişe şeklinde tatbik etmek için «reform plânları» hazırlarlar.

İşte bizim -solda da görülen - bu skolastik kafalı, merkezî iktidarın emir kulu, iktidarsız olduğu kadar iktidara tapan, doğru bildiğini savunmak - başkaldırmak - nedir bilmeyen, iğdiş edilmiş ve daima halka ihanetle görevli «aydın-geçinir»lerimizin, yaptıkları en büyük devrimler(!) bile «vatan bölücüğü»nden başka bir netice vermemiştir.

Mesela bunların Fransa'da belledikleri «Türkçülük» doktrini, Birinci Dünya Harbi sonunda Fransa «manda»sına sığınacak olan Şam Vi-

lâyetinde (şimdiki Suriye), «Arapçılık» doktrinini doğurmuştur.

1920'lerde - pratik mücadele içinde pişmiş bir lider olan - Atatürk, bu «vatan kurtaran aslan»ların elinden, bugünkü vatanı zar zor kurtarmıştır.

Şayet bugün de, gündemdeki Demokratik Devrim zorla bastırılır ve bu «vatan kurtaran aslan»ların reform(!) plânları, uygulama imkânına kavuşursa yarın, bugünkü vatanın da ufak bir parçasını kurtaracak(!) bir büyük milli kahramana(!) ihtiyaç olacaktır.

Tarihî gelişime ayak uyduramamak, tarihî dönemeçleri zamanında alamamak vatanları böler, halkları dağıtır...

KUTSAL SU

Kutsal «Zemzem» suyuna, Bakan, mikroplu demiş..
Tövbe... tövbe, yarabbi, bu ne akıl almaz iş?!
Allahın işine de karışmasınlar, zâten
Tanrı tüm mikropları (!) bu yurda ihsan etmiş.

ŞADİ ALKILIÇ

KEMALİSTLERİN AÇMAZI

KATKI'nın önceki sayılarında da açıkladığımız gibi, emperyalizmin, geri kalmış bir ülkede, geniş yığınların saygısını ve sempatisini kazanmış bir lidere tahammülü yoktur. Çünkü emperyalizm, geri kalmış ülkeler için, - politika kulislerinde ajanları vasıtasıyla kolayca yönlendirebileceği - bir oligarşi yönetimini daima tercih eder.

Halbuki siyasi kariyeri, yığınların saygısına, sempatisine dayanan bir lidere, emperyalizmin ajanlarının vaadedeceği birşey olamaz. Böyle bir lider, emperyalistlere kendi şahsiyetiyle (patner) değil, - yığınların temsilciliği demek olan - hükmî şahsiyetiyle muhatap olur. Dolayısiyla güçlü kapitalist ülkelerle olan münasebetlerde açık politika yürütebilir ve uluslararası protokolda onlarla aynı seviyede, şerefli bir mevkiye hak kazanabilir... Açık politikada emperyalistler daima mahkûmdur: Kendi ilerici kamu oyuna, kendi emekçi sınıflarına karşı mahkûmdur. Çünkü emperyalistler kendi milli sınırları(!) içindeki geniş yığınları da aynı yutturmacalarla oyalamaktadırlar. Onlara karşı adil ve hukuki yöneticilik zevahirini korumak zorundadırlar.

O halde demek ki emperyalist blok içinde (kenarında da olsa) olan Türkiye gibi bir ülke, bağımsız varlığını koruyabilmesi ve kabul ettirebilmesi için büyük malî kaynaklara dayalı büyük istihbarat örgütlerinin tamamen hakim olduğu «yeraltı politikası»na katiyen angaje olmamalı kendi halkının, kapitalist ülkelerin ilerici kamu oyu ve emekçi yığınlarının desteğini sempatisini kazanacak bir açık politika, bir hak politikası yürütmelidir.

Böyle bir politikayı yürütebildiği taktirde, - mazlum - geri kalmış ülkeler, - emperyalizmin topuna tüfeğine rağmen - her türlü ilişkiden kazançlı çıkarlar. Çünkü bütün insanlığın anlayabileceği, - sekter olmayan - her doktrinde ve her mantıkta (ki böyle bir doktrin ve mantık da tektir) mazlum halklar, geri kalmış ülkeler daima haklıdır ve alacaklıdır.

Ne var ki bunun için gerekli politikayı yürütecek olanların herşeyden önce, emperyalizmin politik temsilcileri karşısında «Sokrat'ın diyaloglarını kabul eden talebe» tavrından kurtulabilecek ve o cerbezeli adamların dar zümre (finans kapital oligarşisi) çıkarlarına dayalı sekter dünya görüşünün iç mantığına mahkûm olmayacak seviyede bilinçil ve bilgili olmaları gerekir.

İşte burada bir çelişki görülmektedir. Geri kalmış bir ülkenin geniş yığınları eğitimsiz ve cahil olmakta, dolayısıyla «palavra yarışı» şeklindeki bir seçim sistemi ile en cahil ve kurnaz - hatta akıl hastası - kişileri lider olarak seçebilmektedir. Yani otokritik sahibi olmayan dolayısıyla kendi kendine katıksız bir inanç ve güven duyan bir psikopa-

tın vakur tavrı(!), cahil yığınlara «olgun, büyük adam» fetişi olarak kabul ettirilebilmektedir...

Demek ki, çökmekte olan bir rejimde - bütün gücü ile - herşeyi düzelteceğini ve rejimi kurtaracağını vaadederek merkezî iktidarın başına geçmek için çalışan (perendeler atan) her adamın aklından şüphe etmek gerek...

Halbuki böyle durumlarda otokritik sahibi bir adam, böyle bir yükün altına girmeye çalışmaz; hatta kaçınır.

Böyle bir durumda aklı başında bir adam, yığın hareketleri yönünde çalışır. O hareketlerin köhnemiş düzenin barajlarını yıkıp serbestçe akarak yeni rejimini ortaya koymasını bekler; ki bu şekilde yeni akışın yatağını inşa edecektir.

O halde demek ki, geri kalmış ülkelerde, bozulan rejimler içinden, - bu rejim içi kurallarla - kurtarıcı liderler çıkmaz. Bozuk düzeni, rejim içi kurallara sadık kalarak değiştirmek olanaksızdır.

Bir problemin çözümünde yüksek dereceden denklemler çıkıyorsa, bu denklemler radikal ifadelerle çözülemez; bunların fonksiyonel çözümleri vardır (Abel Teoremi). Yani problemleri yüksek derecelerde giriftleşmiş bir toplumu, merkezi iktidarın tepesinden uygulanacak klişelerle düzeltmek olanaksızdır. Böyle durumlarda yığın hareketlerine dayalı fonksiyonel çözümler aramak gerekir.

Henry Kissinger «yeni ekonomik ve politik blokların ortaya çıkmasına müsaade etmeyeceğiz» diyor; «düşüncesinin dileklerini» veya korkusunu ifade ediyor... Palazlanmakta olan kapitalistlerimizi dış pazarlardan mahrum bırakmak istiyor... Libya ile yapılan ticari anlaşmaları iptal ettiriyor... Burnumuzun dibindeki Suriye ile ticaret fiilen olanaksız... Kapitalistlerimiz ve Devletimiz öyle bunalıyor ki, iç ve dış politikalarına taban tabana ters düşen bir yolu - gizlice - izlemek zorunda kalıyorlar. Sosyalist ülkelerle olan ticaret hacmını resmen büyültemedikleri için, bu ülkelerle «illegal ticaret» ilişkisi, Mafia tipi yeraltı ticaret ilişkileri geliştirmek zorunda kalıyorlar.*

(*) Ve de bu ilişkiler içinde pek çok maceracı - lumpen -, sosyalist devrimcilik yapıyorum diye, bazan bir ucu CIA'ya kadar uzanan yeraltı teşkilâtlarının mücadelesinde maşa olarak kullanılıyor; likidatörlük yapıyor, pek çok gencin başını yiyor; sonra kendi başını da yiyor tabii... Bu tür ilişkilerin «Milli İstihbarat» yolu ile Milli Savunmamıza katkı yaptığı mı zannediliyor? Çok yanlış bir «zan» bu!.. Geri kalmış bir ülkenin, mali bakımdan güçsüz bir devletin, yeraltı politikasından yeraltımücadelesinden kaza-

nacağı bir şey olamaz. Böyle bir mücadeleye özenen küçük devletler yer altında ancak büyüklere yem olurlar... Küçük devletlerin gücü yığınlara açık politikadadır.

Emperyalistler, kapitalistlerimize tek sömürge olarak Doğu Anadolu'yu bırakıyor; ve de «onu da usturuplu sömürün» diyor; «aksi halde sömürgelerin kurtuluşunu desteklemek zorundayım(!)» diyor... Görülüyor ki kapitalistlerimiz, esasında kemalistler (dünyada, kapitalist yoldan bir bağımsız Türkiye kurulabileceğini zanneden iyiniyetliler) çok sıkışık durumdalar. Kissinger'in son demeci - veya meydan okuyuşu - onları daha da baskı altına alıyor. Kissinger onlara şantaj yapıyor: Bizim bloktan ayrılan, Sovyetler Blokuna geçer filan demek istiyor. Bu, realiteye uymayan ve de Kemalizmle bağdaşmayan bir tutum... Kemalistler, bu lâfın içinde örtülü olarak, Türkiye'nin bölünmesi tehdidinin yattığını da hissediyorlar.

Nevar ki Kemalistler, sosyalizmi pek bilmiyorlar. Leninist taktik doktrinlerin - hele yeni geliştirilmekte olanların tamamen - cahili olarak kaldılar. *

(*) Bizim «geri zekâlı» burjuvazimizin ve onların tarihî şefi İnönü'nün «iğfal edilme korkusu»nun bulaşması nedeniyle, öğrenmekten bile korkuyorlar. Dolayısla Türkiye Devleti, meselâ bir Sovetler Birliği Devleti ile direkt ilişki kurup, onların ne demek istediğini anlayabilecek, ve onlarla - vasıtasız - diyalog kurabilecek durumdan çıkıyor. Sovyetler Birliği Devleti gibi bağımsız ve güçlü bir devlet, karşısında «sahibinin sesi» gibi konuşan diplomatlar görürse, pek doğal ki onları bırakır - onlar hakkında bile - sahibini muhatap alır... Yine böyle bir devlet, «Komünizm» hakkında en ufak bir bilgisi olmadığı halde, emperyalizmin «anti - komünizm» propagandasının çığırtkanlığını yapan gayr-i mesûl bir hükümet kadrosunu değil, - o kadro ile alay edercesine - yığınları, yığınların uzun vadeli çıkarlarını nazar-ı itibara alır. Bu durum, Türkiye Devletinin, bağımsız varlığını yitirmekte olduğunun en açık ölçüsüdür.

Sosyalist ülkelerin devletleri nasıl ki bizim «geri zekâlı» burjuva yöneticilerimizi nazar-ı itibara almadan, yığınlarımızın uzun vâdeli çıkarlarını savunuyor ve destekliyorlarsa, biz Türkiye sosyalistleri de, mücadelemizde esas hedef olarak - kapitalistlerimize rağmen - emperyalizmi almalıyız. Çünkü bizim kapitalistlerin çıkarları, yığınlarımızın çıkarlarıyla - pozitif olarak - çeliştiği gibi aynı zamanda kodaman emperyalistlerin çıkarlarıyla daha çok, - negatif olarak - çelişir.

Kemalistler bilemiyorlar ki, Sovyetler Kissinger'ın bu tezine karşıdırlar... Emperyalizm, dünyada sosyalizm yönündeki - taktik varyasyonları çok çeşitli olan - gelişmeyi, bloke ederek dondurmak, ve böylece ortaya çıkaracağı bir «sekt»in ideolojisini, «sosyalizm» yaftası taka-

rak - yıkmak istemektedir... Bu mantık, maket yakmak isteyen büyücünün mantığıdır... Sosyalizmi, bir devlete izâfe etmek, bir devletin - sekter - resmî doktrini olarak göstermeye çalışmak, ve o devlete - soğuk veya sıcak - harp ilân etmek, gittikçe dünya halklarından tecrit olan emperyalizmin, - iflâs etmek üzere bulunan mantığının - bulabildiği son çaredir. *

(*) Son olarak, siyonizm'i mahkûm eden Birleşmiş Milletler kararından sonra «deprasyon geçiren» Kissinger, nihayet baklayı ağzından çıkardı: Soğuk Harb'i, bir harb tırmanmasını göze alabileceklerini söyledi. Siyonizmin, emperyalizmle ayrılmaz bir bütün teşkil ettiğini açıkça ortaya koyan son gelişmeler, Amerikan cowboy'larını ileride ortaya çıkacak en ufak bir bahanede, hemen ellerini silâhlarına atacak kadar sinirlendirdi... Bu noktada, bizdeki, anti-komünizm çığırtkanlığının isterisine kapılarak sorumsuzca soğuk harb tahrikçiliği yapan sorumluları (!) uyarmak faydalı olabilir: Şayet bu tarihî dönemde «detent» bozulur da «soğuk harb»e dönülürse, bu sefer harb tırmanışının ağırlık merkezi, Orta Avrupa ve Almanya değil, Ortadoğu ve Türkiye olacaktır.

Sovyetler ise, Lenin'in tarihî direktifi doğrultusunda, yeni doğacak sosyalist - hatta sosyalizan - blokları savunmak durumundadırlar. «Tek merkezden Komünist Enternasyonal'e gidiş» taktigi, Troçki ile beraber çoktan mahkûm edildi. Bu tezi şimdi CIA devrimcileri(!) ısıtıp ısıtıp piyasaya yeniden sürüyorlar. Kissinger de politikasını bu teze paralel olarak geliştiriyor...

Bugün Türkiye'de, yığın hareketleri ile müeyyidelendirilmiş bir Devlet gerek... Bu, yığın hareketlerine dayanan ve de aynı zamanda yığınları harekete geçirebilen bir devrimci partinin devlet teminatına, legaliteye kavuşması demektir... Yani Türkiye artık kuvvetli bir «sol» göstermelidir.

Bu şekilde «Burjuva Demokratik Aşama»ya ulaşacak olan bir Türkiye, Devrimci Sosyal Demokrat bir politika ile, kapitalist dünyanın iç çelişkilerini kullanabilecektir.

Emperyalist zirvenin sözcüsü Kissinger, kapitalistlerin her bunalım döneminde kopmaya hazır duruma gelen bu iç çelişkilerinden yararlanarak, onların bir kısmını daha ilerici bir çizgide ekonomik ve politik ilişkilere râzı edebilecek, Türkiye gibi geri kalmış fakat geniş yığınları ihtiva eden ülkelerdeki - uyanmakta olan - aydınlara karşı duyduğu korkuyu dile getirmiştir.

Türkiye'nin devrimci aydınları da Kissinger kadar işin bilincindedir: Türkiye gibi bir kütle, ya yeni kurulacak bir blokta büyücek bir yapı taşı olur, veya parçalanır.

GERİCİ CEPHE KARŞISINDA DEVRİMCİ SOSYAL DEMOKRATLARIN TAVRI VE YERİ

Biz, miting, yürüyüş ve her türlü protesto hareketlerinin içinde olacağız. Ama sosyal demokrat olarak, Halk Partisi çizgisinin gerek ve yeterliklerine (gerek ve yeter şartlarına) uyarak, - Halk Parti'liler içerisinde eriyerek - var olacağız. Yoksa bu hareketler içinde - gerçek - devrimci sloganları kullanarak, bu hareketlerden kendimize bir pay, bir kariyer çıkarmaya çalışmayacağız. Bilincinde olacağız ki böyle bir tavır, «provokasyon» demektir. Çünkü «Burjuva Parlamenter Demokrasi»nin tanıdığı legalite sınırları içinde yapılan her türlü «toplu gösteri», sosyal demokrat veya Halk Partisi politikasının ve onun sloganlarının içinde kalmak zorundadır.

Ve de tarihten biliyoruz ki, devrim yapmaya yöneltilmiş toplu sokak gösterileri, «komünalist» provokatörlerin işidir...

Onun için biz, parlamentaristlerin ve sendikalistlerin eylemlerine, bir sosyal demokrat veya CHP'li olarak katılacağız; ve fakat bu eylemlerden bir kariyer beklemeyeceğiz.

Biliyoruz ki, «faşizmi lânetleme âyinleri» yapmakla, faşizm kahrından ölmez; aksine saldırganlığı artar; ve kurbanlar ister. Fakat biz «iyiniyetli»leri - ilerici küçük burjuva idealistlerini, - ümitlerini yitirip bizi haklı bulmaya başlayıncaya kadar destekleriz...

Biz esas devrimciliğimizi, gerçek yığın hareketlerini - atılımlarını - savunmakta, - desteklemekte - göstereceğiz (işgal - boykot hareketleri).

Ve bir gün, mevcut rejimde artık idare edemez - veya icra-i sanatta bulunamaz - duruma gelen hakim sınıf, açıkça rejim dışı zorbalığa - darbeciliğe - kalktı mı, bütün gerçek devrimcilerle beraber, yığınların, muhtaç ve lâyık olduğu **İşyeri Konseyleri** müessesesini fiilen gerçekleştirmelerine rehberlik edeceğiz.

Önümüzdeki dönemde, her hareket - hatta provokasyon hareketleri bile - ancak Devrimci Sosyal Demokrat politikanın zaferine hizmet edecektir. Bu zafer, Devrimci Sosyal Demokrat çizgide bir işçi partisinin - legal olarak - kendini merkezi iktidara kabul ettirmesi ve Türkiye'nin Burjuva Demokratik Aşama'ya girmesi demektir.

Türkiye gerçeğini bu kadar açıklıkla - ve de Türkçe olarak - dile getiren bir politika, ancak ve yalnız Türkiye'nin bütünlüğünün tehlikeye girmesi pahasına iflâs ettirilebilir.

Özet olarak önümüzdeki durum şudur: Türkiye, tek bir Devlet aracıyla yönetilecekse, gerici güçler cephesi, merkezi iktidarı ilerici bir politik alternatife teslim etmek zorundadır.

Bu devir teslim işlemi, parlamentarizmin kuralları içerisinde yapılacaksa, bu iktidarı - önümüzdeki ilk dönemde - tek başına CHP tes-

lim alacaktır.

Yok eğer bu işlemi geciktirmek için parlamentarizmin kuralları çiğnenmeye başlarsa, o zaman gerici güçler cephesi karşılarında CHP'yi değil yığın atılımlarıyla bütünleşmiş - devrimci - bir siyasi kadroyu bulacaklardır; ki o zaman da bu teslim işlemi «zor»la olacaktır.

Açıklayıcı Not :

Burjuva Parlamenter Demokrasi rejiminin olgun örneklerinde (mesela bazı Batı Avrupa ülkelerinde), merkezi burjuva iktidarı, dış sömürüye - geri kalmış ülkelerin sömürüsüne - dayanarak (bu sömürüden bir pay ayırarak), milli sınırlar(!) içindeki işçi sınıfına, dünya ölçülerine göre yüksek bir hayat standardı sağlayan, gelişmiş «sosyal güvenlik» müesseseleri kurmuştur.

İç düzeninde, iç mantığında tutarlı olan böyle bir rejimde, Üçüncü Enternasyonal'den kalma Komünist Parti'leri bile, taktik aşamalarda parlamentarizme mahkûm olmuş ve siyasi faaliyetlerini «sosyal demokrat» çizgide kısıtlamak durumunda kalmışlardır. Bu, o ülkelerin şartlarında objektif bir olgudur; ve bu objektif şartları zorlamak, - o tarihî entervalde - ve o ülkede provokasyon anlamına gelir.

Dolayısile o ülkeler, dış sömürüye devam edebildikleri taktik aşamalarda, Burjuva Demokratik Aşama'nın evrensel yapısına (mahallî yığın müesseseleri) uyum - ve gereksinme - göstermeyebilirler; ve o ülkelerdeki burjuvazi, Burjuva Demokratik Aşama olarak, bir süre, kendi - iç mantığında tutarlı (rasyonel) - diktasını, yani Burjuva Parlamenter Demokrasi'yi gösterebilir... Zaten onlarda kapitalizm iflas ederse, Burjuva Demokratik Aşama çok kısa sürer; yani hemen sosyalizme geçebilirler...

Ama bizde, burjuvazi - dış sömürü imkânı bulamadığı için - diktasını rasyonel bir şekilde kuramaz; yani Burjuva Parlamenter Demokrasi'yi iç mantığında tutarlı olabilecek şekilde oturtamaz. Dolayısile gelişmekte olan Türkiye gibi bir ülkede - Burjuva Demokratik Aşama'nın evrensel - farklı - yapısı, açıkça bir ihtiyaç olarak ortaya çıkar.

Ve de bunun gibi bir ülkede, ismi nasıl olursa olsun, samimî ve bilinçli bir kadroya sahip bir «sosyal demokrat» parti bile, burjuvazinin tutarsızlığı ve yığınların itişi ile devrimci olmaya mecbur kalır.

Türkiye gibi geri kalmış fakat oldukça geniş yığınlara ve toprağa sahip ülkelerde - milli bir gurura kapılan, toy ve geri zekâlı - burjuvazi, klâsik tiplerine özenerek, gittikçe daha geniş sömürgelerin hayalini kurar ve ihtirasına kapılır. Ama emperyalizm için, böyle bir ülkenin burjuvazisini pazar sahibi ederek, bir finans kapital merkezi (monopoller ülkesi) durumuna getirmek yerine, onu bölerek, ortaya çıkacak küçük parçalardan komprodorlar edinmek çok daha rantabl'dır.

BÜTÜN DEVRİMCİLERİN EYLEM BİRLİĞİNE VARACAĞI YER VE ZAMAN

Rejimdeki bunalım ve çöküntü, son aşamada düzenin en rijit - çekirdeği - örgütü olan ordunun müdahalesini gerektirir.

En tutucu hakim zümre, ordunun yönetim başlarına adamlarını yerleştirerek memleket idaresini onlara bırakmayı, kendi çıkarları yönünde en rasyonel çözüm yolu olarak görürler. Çünkü böylece, hiçbir yasa ile bağlı olmayarak istedikleri düzenlemeyi - reorganizasyonu - sağlayabileceklerdir.

Ancak çöküntünün ve çözülmenin büyüklüğü, - halka yakın olan ordu tabanının itişi ile - yönetici başların karşısında daha ilerici (radikal) cuntalar oluşturur. Ve yığınlar suskun ve seyirci kaldığı sürece bu cuntalar arası mücadelenin - kişisel çatışmalar ve haricî ajan sızmaları neticesi - gerici ve bölücü sonuçlar doğurması büyük ihtimaldir.

Onun için, bir ordu müdahalesi mutlaka bir yığın yaptırımı ile karşılanmalı ve onu yönlendirmeli yani birliğini, ilericiliğini sağlamalı ve korumalıdır.

Herşeyden önce, bir ülkenin bütünlüğünün teminatı yığınlardır; ama yığın hareketleridir. Çünkü o ülke halklarının müşterek - yekpare - temeli yığınlardır; yığınların üretim ilişkileridir.

Mevcut rejim içinde yığınların temsilcilerini, yöneticilerini tayin eden bütün yığın müesseseleri ve örgütleri, kritik dönemlerde, rejim krizlerinde fonksiyonlarını - sağlıklı olarak - yürütemezler. Zaten bunun aksi bir iddia büyük bir paradoks taşır.

O halde, mevcut rejimin birçok - anayasal - organlarının çalışamaz duruma geldiği bir kriz döneminde, tek bir rejim örgütüne - orduya - dayanarak düzenin diğer örgüt veya organlarını işler duruma getirmeye çalışmak çok tehlikeli ve hatta olanaksızdır. Çünkü yığınlara rağmen, - onların seyirciliğinde - böyle bir yeniden düzenleme, ancak ve yalnız, yabancı telkinlere açıktır. Bu telkinlerle, vatan kurtarmaya çıkmış bir avuç «aslan»ın nasıl şaşırtılabileceği ve biribirine düşürtülebileceği, kolayca tahmin edilebilir.

Onun için darbecilerin - örfi idarelerinin - bildirilerini, kuzu, kuzu evlerde radyo veya televizyon başında dinlememeli, bu emirler, öneriler karşısında pasif bir seyirci tavrı alınmamalıdır. İşyerlerinde, üretim başında, otokritik sahibi olarak, icra yetkisi hissederek bu önerilere aktif olarak katkıda bulunulmalıdır. Çünkü, merkezi iktidara karşı yapılan bir darbe ancak yığınların aktif katkısıyla devrimci yöne kanalize edilebilir. Unutulmamalıdır ki olağan düzende - veya düzensizlikte -

merkezi iktidara geçecek en namuslu ve «iyiniyetli» kadrolar dahi dejenere olmaya mahkûmdur... Onlara müeyyide - yaptırım - getirecek yığın hareketi - inisiyatifi - gerektir.

Bundan dolayı, böyle bir darbe (mesela Hitlervâri bir şekilde, bir sivil çete, ordunun suskun tasvibi ile parlamentoya el koyabilir) anında, radyo bildirilerinden en tatlı vaadleri de işitsek, bir devrim romantizmine kapılmamalıyız. O ilk tatlı nutukların sonradan perde perde nasıl sertleştiğini ve faşistleştiğini ve de nasıl kademe kademe adam toparlama operasyonlarına girişildiğini, en yakın geçmişte - 12 Mart'ta - gördük, yaşadık...

Ama buna karşı, kendimizi yığınlardan tecrit ederek, onların görevini - donkişotvâri - yüklenerek, yeni iktidara saldırıp, yığınları seyirci bırakacak bir gladyatör gösterisine de kalkmamalıyız...

Yığınların arasında, üretim güçlerine, işyerlerinde nasıl örgütlenerek yönetimi ele geçireceklerini öğreterek, yani işyeri konseylerinin fiilen oluşturulmasına katkıda bulunarak, emekçilere rehberlik etmeliyiz.

Kendine «devrimci» diyen bir kimse, şayet bir akıl hastası veya merkezî iktidarın ajanı değilse, mutlaka, bir faşist saldırı karşısında en emin yerin, yığınların bağrı olduğunu bilmelidir. Yığınların bağrı ise, sokaklar değil, üretim merkezleri, işyerleridir...

Ülke üzerine her türlü pazarlığın sözkonusu olabileceği bir darbe anında, yığınlar işyerlerinden yurt düzeyine perçinlenmeli; veya yığınlar, vatanını işgal ederek, ona -sımsıkı - sahip çıkmalıdır...

Sloganımız: «Darbeye Karşı Genel İşgal» olmalıdır.

TİPİK BİR ÜTOPİ ÖRNEĞİ
«KÖY ENSTİTÜLERİ»

Turhan ÇERVATOĞLU
- Eski bir öğretmen -

Köy enstitüleri başarısız olmuştur. Çünkü, kapitalist bir düzende, revizyonist, ütopik bir görüşle, sömürüye karşı çıkılıyormuş gibi bir gösteriş yapılmıştır... Daha doğrusu, kapitalizme «evet» deyip, köylerdeki çağ dışı sömürüyü gölgelemek için bir «emniyet süpabı» kurulmak istenmiştir... Bir «acındırma» örneği... Buz gibi bir küçük burjuva idealistliği...

Konuyu inceleyelim: Başbakan İsmet İnönü'nün Sovyetler Birliği gezisine dayanır, bu işin ucu...

Sovyetler, kurdukları üretim birimlerinin (Sovkoz - Kolhoz - bir çeşit köy üretim kooperatifleri) ekonomik rantabilitesini arttırabilmek ve buna paralel olarak da analfabetizmi süratle yenebilmek için delege sistemi ile eleman yetiştirme seminerleri düzenlediler. Bu birimlerde, en yetenekli gençlerden seçmeler yaptılar. Bu gençleri seminerlerde o birime gerekli bilgilerle donattılar ve yerlerine gönderdiler. Bunlar, o kollektif çalışma alanlarında görevlerini yapıyorlar ve ortak üretimden pay alıyorlardı. Bunlar Sovyet köylerinin yol göstericileri oldular.

İşte İsmet Paşa'nın gezisinde bunları gören aklıevvel'ler hemen bir bağlantı kurmuşlar... Bizde de bunun gibi eleman yetiştirilerek köy kalkınmasının sağlanabileceğini, ağa hakimiyetinin kırılabileceğini, ve bir idealist kadronun eliyle, köyün çağdaş düzeye ulaştırılabileceğini önermişler...

Böylece başlanan girişimde, ilk olarak Sovyetlerin delege sistemine karşı, askerde «çavuş», «onbaşı» rütbesi alabilmiş olanların seçilmesi düşünüldü... Böyle düşünülecekti çünkü üst üste askerlerden milli eğitim bakanları sıralanıyordu... O sırada da Saffet Arıkan bakandı... Karar uygulamaya kondu... Eskişehir Çifteler'de bir eğitmen kursu açıldı... Bu kurs, Köy Enstitüleri'nin temeli olacaktı... Artık «ısmarlama edebiyat» kollarını sıvadı: Baş yazarlar, pedagoklar, ekonomistler incilerini döktürmeye başladılar; işte tamam! Alâettin'in sihirli lâmbası bulunmuştu. Buralarda yetişen gençler, en çok dört yılda «köy»ü kalkındıracaklardı... «köy»ü, çağdaş uygarlığa ulaştıracaklardı; hem de ağa baskısını yok ederek, feodal kalıntıları tasfiye ederek...

Ama burada tamamen aldanmışlardı. Çünkü feodalite, daha uygun bir deyimle «toprak ağalığı», şehir burjuvazisi ile çoktan ittifak kurmuştu; kasabalarda burjuvalaşma süreci, feodal artıkların katkılariyla gelişmişti; o zaman, feodaliteye yönelik bir örgüt, doğrudan doğ-

ruya şehir burjuvazisine yönelik olurdu... Kapitalizm, kendine yönelik her gücü yok etmeye kararlı idi ve buna mecbur olduğu için de Köy Enstitüleri'ni yok edecekti; ve etti de...

Aslında Köy Enstitüleri, ham bir ütopi idi; içeriği olmayan bir ütopi...

Ünlü ütopistlerden, Robert Oven, Sen Simon ve Furye'nin ütopilerinde içerik vardı. Çünkü adamlar - herşeyden önce - sömürü düzenine karşı idiler.

Halbuki Köy Enstitüleri'ni kuranların ve yönetenlerin hiçbirisi toplumcu değil, ve hiçbirisi sömürü düzenine karşı değil idiler. Yaşamları boyunca sömürü düzeninin çirkinliklerine karşı kılları kıpırdamamış, aksine bu düzenin bekçileri olmuşlardı... Köy'deki utanç verici yaşamı ve analfabetizmi, güya Enstitü çıkışlı bu bîçare gençlere hallettireceklerdi... Bir çeşit kapitalizme ödün verme ve köylüye afyon yutturma çabasındaydılar... Böylece hakim sınıfın gözüne girmeye çalıştılar... Fakat gözü dönmüş burjuvazi, bunu bile hazmedemedi; kurucuların elleri ile Enstitüleri yıktırdı.

Şimdi bu örgütlerin yerlerinde yeller esiyor... Ama yine de, ilerici aydınlar ve öncelikle Köy Enstitüleri çıkışlı «eli kalem tutan»lar, halâ daha bu örgütleri savunurlar; savunsunlar!... Fakat bu örgütün yaşadığı sürede, hangi köyde ne yaptığını söylemezler, söyleyemezler; yoktu ki söylesinler... Tek dişe dokunur savları «bu enstitülerde şu kadar fukara köy çocuğu okudu» şeklindedir... Tek doğru sözleri de bu kadardır... Hani bu çocuklar «köy»ü kalkındıracaklardı? Hangisi, hangi köyü kalkındırdı? O yok işte... Doğu'nun abartması... Bütün aksaklıklar buradan gelir işte...

Kesin yargımız şudur: Köy Enstitüleri çıkışlı öğretmenler, köylü ile bütünleşemediler; aksine «Köy»e ters düştüler... Bizce bu ters düşme de çok doğaldı... Çünkü bu zavallılar, yarım yamalak bilgileri ve yarım yamalak bilinçleri ile, kendi - veya yakın - köylerine gönderildiler; hem de aç olarak... Tabii ki köyün ağası bunları horlayacaktı... Bunlar kendilerini ne ile savunacaklardı?... Bunların birer peygamber olmaları mı bekleniyordu?... Sovyetlerdeki meslekdaşları, üretim birliklerinden paylarını alırlarken, bunlar aç kalmışlardı... İşlik geliri ve uygulama bahçeleri geliri ile mi geçineceklerdi?... Git işine be!... Böyle saçma sapan görüş olur mu? ...Burjuva düşünürlerinde olur tabii!...

«Köy»ü sefaletten kurtaracaklardı; iflâs ettiler... İnönüsü minönüsü, Yüceli müceli, Tongucu mongucu, hep birlikte iflâs ettiler... Kimisi kapitalizme hizmet görevini sürdürdü, kimisi de köşesine çekildi; silindi gittiler!...

GÜN DERGİSİ'NE GÖRE BÜYÜK DEMOKRATLAR

Gün «Haftalık Kültür ve Aktüalite Dergisi» idi.

Müessisi: Esat Âdil Müstecaplıoğlu. İmtiyaz sahibi ve Mesul Müdürü : Hasan Tanrı Kut. Dergi cumartesileri çıkıyordu. Daha sonra çarşambaları çıkmaya başlar.

Adresi ve basıldığı yer: «Gün» Cağaloğlu Arkadaş Matbaası İstanbul.

Abone: Yıllığı, 600; Altı aylığı, 300; Üç aylığı, 150 kuruş.

1946 da yayınlanan ve Esat Âdil tarafından çıkarılan Gün Dergisinde, Esat Âdil (Müstecabî) dan başka, Rasih Nuri İleri, Sabahattin Ali, Hasan Tanrı Kut, K. Şiril, Doğan Ruşen Ay, Orhan Kemal, Aziz Nesin, Karl Benner imzaları göze çarpmaktadır. Ahmet Fedai, Sabri Soran, Kâmil Bozdağ, A. İ. Beteroğlu, Ali Karasu, Mustafa Yahya, A. Turgut Etingü imzaları da şiirlerin altında yer almaktadır. Karikatürler M. Uykusuz'un. Portreler: Haşmet Akal'ın.

Gün Dergisi «Büyük Demokratlar» rübriği altında Atatürk'ten ve Jores'ten bahsetmektedir - ki bir fikir edinmek için, bu iki yazıyı aktarıyoruz :

BÜYÜK DEMOKRATLAR
ATATÜRK

«Milli tarihimizin seyrini iyiden iyiye takip ve tetkik etmiş olanlar, Atatürk'ün ihtilâlci ve demokrat şahsiyetinin yarattığı Cumhuriyet Devrinin diğer hiç bir devirle ölçülemiyecek kadar ileri ve halkçı olduğunu asla inkâr edemezler. O BÜYÜK İDEALİST Türk Milletinin kalkınması ve Türk demokrasisinin gelişmesi yolunda insan kudretinin yapabileceği her şeyi yapmıştır.

Tanzimat ve Meşrutiyet'in oportünist karakteriyle Atatürk devrinin ihtilâlci, köklü ve samimi vasıfları arasındaki farklar o kadar büyük ve keskindir ki bunu gelecek nesiller bizden çok daha iyi kavrayacaklardır.

Şarkın iskolastik ve mistik zincirlerini kırarak Türk cemiyetini garp medeniyetinin dinamik bir unsuru haline koyan, devamlı bir değişme ve gelişme zaruretini İNKİLÂPÇI metodile ortaya atan ve bunu bütün hayatınca tahakkuk ettiren Atatürk hiç şüphe yok ki herşeyden önce DÜNYANIN EN BÜYÜK DEMOKRATLARINDAN BİRİ.

Onda, ideallerinin başarılmasında birçok şeyleri eksik bırakmış olan sadece ömrünün kısalığıdır. Fakat ömrü hudutsuz olan Türk Milleti bu eksiklikleri tamamlamak azmini asla elden bırakmayacak, kendisine koskoca bir Cumhuriyet emanet edilmiş olan gençlik ise, bunu bir namus borcu bilecektir.

Atatürk'ün hürriyet mefhumuna karşı duygusunu ve aşkını şu söz-

lerile ispat etmek daima mümkündür: «HÜRRİYETTEN DOĞACAK TEHLİKE VE ZARAR, HÜRRİYETSİZLİKTEN GELECEK TEHLİKE VE ZARARLARDAN YÜZ MİSLİ BÜYÜKTE OLSA YİNE BİRİNCİSİ TERCİH EDİLMELİDİR.»

BÜYÜK DEMOKRATLAR
JORES
Jean Jaures — 1859 - 1914

Fransa'nın Kast kasabasında küçük bir burjuva ailesi arasında doğan Jores iyi bir tahsil yaptı. Latince ile hazırladığı bir tezini Alman sosyalizminin köklerini araştırmaya tahsis etti. İlk defa 26 yaşında mebus seçilen Jores parlamentoda Sol'lara iltihak etti. Henüz demokrat, cumhuriyetçi, ruhanî sınıf aleyhtarı idi. Fakat siyasî ve natuk olan dehası için sosyalizm kudretli ve teshir edici bir kaynak olmakta gecikmedi. İkinci seçimde kazanamayınca Tuluz Üniversitesindeki kürsüsünün başına geçti. Jores bu şehirde iken kati surette sosyalizme katıldı ve onu hakkı ile benimsedi.

Sosyalist Jores bundan sonra bütün gayretlerini işçî sınıfının hizmetine hasretti. 1893'de parlamentoya sosyalist olarak girdi. O Fransa' nın en büyük hatiplerindendi. Sosyalistliğini ısrarla iftiharla ilân ettiği nutuklariyle derin bir şöhret kazandı. Bütün haklı davaların avukatı olan Jores mâsum Dreyfüs lehine EMİL ZOLA ile birlikte kahramanca mücadeleye girişti.

Jores parçalanmakta olan sosyalist partisinin ittihadını temin ederek Fransız sosyalizminin şefi oldu. Jores barış uğrunda elinden gelen herşeyi yaptı; ve bu uğurda hayatını da verdi. 1914 Cihan Harbi kundakçılarının öldürttüğü Jores'in cesedi harpten sonra PANTEON milli mabedine naklolundu. Tarihçi Emil Ludvik 14 Temmuz adlı eserinde ancak Jores'in harbi önleyebilecek yegâne adam olduğunu yazıyor.

Mebus, mücahit, feylesof olan Jores aynı zamanda büyük bir muharrir ve gezeteci idi. 1903'te Hümanite gazetesini kurdu.

Jores'in doktrini idealizmin kudretli bir ilhamı altında başka bir hüviyet arzeder. O **realiteyi anlamak ve ideale varmak** istiyordu.

Jores demokrasiye derin bir surette bağlıydı. Sosyalist bakışla cihanın iktisadi demokrasiye yol aldığını görüyordu.

Jores vatan sevgisinden mülhem bir enternasyonalistti. En hararetli nutuklarından birinde: Vatanımı sevmeksizin nasıl iyi bir beynelmilelci olunabileceğine akıl erdiremediğini söylüyor ve proleteryanın vatanı olmadığını iddia edenlere karşı: **Demokrasi ve millet her türlü yüksek varlıkların esas şartları olarak kalır** diyordu.

MAREŞAL ÇAKMAK
ve
DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

Mareşal Fevzi Çakmak, belli bir aşamada, sosyalist çizgiye doğru yönelmiş; eski okul arkadaşı Cami Baykurt'u sağdan gelen saldırılar karşısında savunmuş; ve, demokratik hak ve özgürlükler için mücadele etmiştir.

Sendika gazetesi, 19 Ekim 1946 tarihli 8 inci sayısında, **İnsan Hakları Müdafaa Cemiyeti** hakkında, kısa bir haber yayınlamıştı :

Dikkat... Dikkat.

Demokrasimizin gelişmesine yardımcı olacak yeni teşekkül **İnsan Hakları Müdafaa Cemiyeti,** başta Mareşal Çakmak, Cami Baykurt, Zekeriya Sertel, Tevfik Rüştü Aras ve Kenan Öner ve arkadaşları olduğu halde, memleketin demokrat unsurları tarafından, **İnsan Hakları Müdafaa Cemiyeti** adiyle gayr-i resmi bir teşekkül kurulmuştur.

İnsan Haklarını Müdafaa Cemiyeti, Rosvelt'in 4 hürriyet prensipini programına esas olarak almıştır.

Cemiyet, Anayasamızın bu husustaki özel maddesine dayanarak fertlerin ve toplulukların kanunsuz muamelelere karşı haklarını koruyacak ve bu meyanda herhangi bir sebeple hüküm giymemiş veya giymiş olarak mevkuf bulunanlara karşı yapılacak kanunsuz muamelelere ve tazyiklere mani olabilecektir.

Hakikî demokrasinin memleketimizde gelişebilmesi bakımından bu **cemiyet**'in önemli bir rol oynıyacağına şüphe yoktur.

Sendika gazeteniz işçi arkadaşların bu cemiyeti desteklemelerini ve bununla aynı zamanda Ankara'da kurulmuş resmî bir teşekkül olan ve ismine de benziyen **İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Cemiyeti** ile karıştırmamalarını ehemmiyetle açıklar.» (s. 4 sütun 1)

⁂

Sendika'nın, 26 Ekim 1946 tarihli dokuzuncu sayısında şu başlık göze çarpıyor : İnsan Haklarını Koruma Cemiyetine Karşı Faşistler Ateş Püskürüyor.

Yazıyı aktaralım :

«Sayın Mareşalımız Fevzi Çakmağın, **İnsan Haklarını Koruma Cemiyeti** adile bir **Cemiyet** kurduğunu geçen sayımızda haber vermiştik. Mareşalin bu hayırlı teşebbüsü burjuva gazeteleri tarafından büyük bir provakasyonla karşılanmıştır. Bilhassa, **Cemiyetin,** kapılarını faşist-

lere kapamış olması, kıdemli faşistlere ateş püskürtmektedir. Bu arada en fazla gayrete gelen bazı gazeteler her şeyden evvel, **Cemiyet** neden faşistleri içine almıyor diye tahrik edici yazılarla sütunlar doldurmaktadır ve bu **Cemiyet'e** gizli maksatlar atfetmektedirler.

İnsan haklarını korumak için kurulan bir **Cemiyetin** faşistleri memnun etmemesi gayet tabiidir. Zira faşizm insan haklarının inkârını esas olarak alan ve bugün artık her bakımdan iflâs etmiş, ölmüş ve külleri havaya savrulmuş olan, meşum bir idare sistemi idi. Bunun taraftarları kendilerinin inkâr ettiği hakların korunması yolunda atılacak her adımı gevşeklemeyi vazife sayarlar. Fakat, Mareşalimizin kendisine çelme takmak isteyen bu ayakları metin adımlariyle kırıp geçeceğine inanmayan tek bir insan tasavvur edilemez. İşçi sınıfı bu İNSANCA teşebbüsle büyük bir hümanist mevkiine yükselmiş olan Mareşal'a, vatanımızın Kurtuluş Mücadelesinde kazandığı büyük ve şerefli başarılar derecesinde yeni muaffakiyetler temenni eder.» (s. 1, 3)

25 Temmuz 1946 tarihli **Gerçek'te** «memlekette hak ve hürriyet mefhumlarının canlı timsali olan Türkiye Mareşali Fevzi Çakmak»ın şu satırları göze çarpmaktadır :

«Yapılan cebir ve tazyikler, milletin hak yolundaki mücadelesinden vatandaşları ayıramaz. Millet bu haklarını er veya geç almak imkânını bulacaktır. Çok daha meşru olmayan yollarla halka tazyikler yapılabilir. Fakat buna cüret edenler, bu millete hesap vereceklerdir. Ben bu milletle İstiklâl Mücadelesi yapmış bir insanım. Milletin varlık ve istiklâl azmine engel olanların daima hüsrana UĞRADIKLARINI gördüm.»

TARİHTEN YAPRAKLAR :

AZAD GAZETESİNİN İLK SAYILARINDAKİ HAVADİSLER

Azad, gündelik bir gazete idi. «Demokrasi mesleğinin hâdim ve müdafii.» «**Azad, Journal democrate, Constantinople.**»

Gazete demokrasiye hizmet amacını güdüyor, demokratik hak ve özgürlükleri savunduğunu söylüyordu.

Sosyalist'in kapatılışını **Hür Memleket** vermişti. Hür Memleket'in kapatılışını da **Azad** veriyor.

Birinci sayısı 19 Kasım 1910 (19 teşrinisani 1326). Bu sayıda Ömer Âdil imzalı ve «Aydın meb'usu Ubeydullah efendiye» başlıklı yazıda Tevfik Fikret'den bahseden şu satırlar var: «Tevfik Fikret Bey, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin devri istibdatta İstanbul Komitesi reisi idi. (Pek çok isim sıraladıktan sonra) bunlardan niçin bir kabine teşkil edilmiyor?» (s. 1)

⁂

Gazetenin ikinci ve üçüncü sayılarında (20 ve 21 Kasım 1910) birbiri ardı sıra gazetelerin susturulması ve Sosyalist Klüplerin kapatılması havadislerini okuyabiliyoruz. Memleketin güvenliği bakımından, Hükümetin tehlikeli saydığı Sosyalist Kulüplerinin kapatılması kararlaştırılmıştı. Selânikteki Sosyalist Kulübü kapatılmış; 200 üyesi bulunan Galata Sosyalist Kulübü de bugün yarın kapatılacaktır.

⁂

Azad'ın ikinci sayısı, Divan-ı Harbin **Hür Memleket**'i kapattığı ve **Meksika'da İhtilâl** havadisi.

İkinci sahifede :

«Gazetemiz tarafından Meclis-i Meb'usan riyasetine çekilen telgraf sureti

Meclis-i Meb'usan Riyaset-i Aliyesine

Hür Memleket gazetesi muharriri Pertev Tevfik imzalıdır.

Hergün gazetelerin arka arkaya kapatılması üzerine Meclis'in dikkatini çekiyor; tezelden tedbirler alınmasını istiyor. Meclis'in yurt geleceğinin güçlü dayanağı olan gençleri kötümserliğe, derin bir yeis ve bezginliğe düşürmek istemeyeceğini kaydediyor :

«İstikbal-i Vatan'ın istinatgâh-ı kavîmi olan gençleri bedbiniye, amik bir yeis ve fütura düşürmek istemeyeceğini...»

Halep'te **Lisan-ı Ahali** Gazetesinden

Meb'usan-ı Millete ve Âyan-ı Devlete Açık Mektup

Bu açık mektupta kanun-u esasi'yi Anayasayı, Meşrutiyeti ayaklar altına aldığı için sabık Vali Fahri Paşa'nın üçüncü ordu kumandan vekilliğine tâyinini protesto ediyor. Eskiden yapılan işkencelerin, haksızlıkların tablosunu çiziyor.

21 Kasım 1910 tarihli üçüncü sayısında, (Taşnaksutyan'ın organı olan) **Azamarad**'dan aktarılan **Reji Amelesi** başlıklı bir yazı ve **Bir Amelenin İdâm**'ı serlevhalı Fransa'ya ait havadis.

İngiltere seçimlerinde Sosyalistlerin Liberallerle ittifak edeceklerinden söz eden dört satırlık yazı (s. 2).

Sosyalist Kulüpleri

«Emniyet ve âsâyiş-i memleket noktay-ı nazarından, hükümetçe tehlikeli addolunan **Sosyalist Kulüpleri**'nin seddi kararlaştırılmıştır. Bunun üzerine Selânik'teki **Sosyalist Kulüp**'ü kapanmış ve 200 âzâsı bulunan **Galata Sosyalist Kulübü**'nün seddi dahî derdest bulunmuştur.» (s. 2)

Avukat Zohrap efendinin Meclis-i Meb'usan celsesinde söylediği sözler.

1975 EKİMİNDEN KATKI

1 — Eekim	:	Mantex işçileri, işten bir arkadaşlarının atılması üzerine BOYKOT'a başladı.
9 — Ekim	:	Zonguldak'ta her ay ortalama 800 iş kazası oluyor. — Bayramı 10.000 işçi BOYKOT ve GREV'le geçirdi.
10 — Ekim	:	Genel Sekreter Şide: Türk - İş, seçimlerden sonra parti kurma çalışmalarına başlayacak. — Karadeniz Bakır İşletmelerinde BOYKOT iki aydır sürüyor.
11 — Ekim	:	İşten çıkarılan 6 arkadaşının tekrar işe alınması için, Bayındırlık Bakanlığında 300 işçi BOYKOT'a başladı. — Kader Mensucatta 250 işçi BOYKOT'ta. — Nusaybin tarım işçilerinin BOYKOT'u sürüyor.
12 — Ekim	:	CHP'nin Ankara Mitinginden dönen halka polis tarafından ateş açıldı. — Devlet Güvenlik Mahkemesi Yasası, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi.
13 — Ekim	:	Bir gün önce yapılan Genel Seçimlerde CHP: 25 senatör, 1 milletvekili, AP: 27 senatör, 5 milletvekili, MSP: 2 senatörlük kazandı. CHP oy oranı bakımından en yüksek oyu aldı. İstanbul Eski Sıkı Yönetim Komutanı Türün çok büyük bir farkla kaybetti.
15 — Ekim	:	**CIA'nın, Lübnan ve Suriye'yi bölmek üzere plan hazırladığı ve ve Ortadoğu'da yeni devletlerin kurulması yolunda çalıştığı açıklanıyor.**
16 — Ekim	:	ABD Dışişleri Bakanı Kissinger: «**Kendilerini yalnızca hiç bir bloka bağlı olmayan ülkeler diye tanımlayan devletlerin yeni bir blok oluşturmalarına karşıyız.**»
19 — Ekim	:	Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Sosyal Komisyonu: «**Siyonizmi, ırkçılık ve ırk ayırımının bir çeşidi sayan**» bir karar aldı.
23 — Ekim	:	Beykoz Deri ve Kundura Fabrikasında çalışan 1800 işçi BOYKOT'a başladı.